

İngiltere İşçi Partisi İşçi Sınıfını Nasıl Kaybetti? - I -

İngiltere'de konsey seçimlerinin yapıldığı dönemde herkesin dikkatini, parlamentodaki bir koltuk için yapılan seçimin sonucu çekti. İngiltere'nin kuzeydoğusundaki County Durham'a bağlı olan ve uzun yıllardır İşçi Partisi'nin yüksek oy aldığı, işçi kasabası Hartlepool'da ilk kez bir muhafazakâr aday seçildi. En azından Corbyn döneminden beri İngiltere siyasetini takip edenler için, daha önce olmasa bile, bu sonuç kesinlikle ilginçti ancak gene de bu sonuca kimse şaşırmadı.

Tony Blair'in başbakan seçilmesinden bu yana, İşçi Partisi kendisine oy veren işçi seçmen sayısında ciddi bir düşüşe tanıklık etti. Partinin en solundakiler mevcut lider Keir Starmer'le, partinin sağındakiler ise Corbyncilerle dalga geçseler de gerçek şu ki bu eğilim yapısal ve uzun bir eğilime denk düşüyor. İşçi sınıfı tabanının yitirilmesi noktasında Tony Blair'den Keir Starmer'a kadar tüm liderler suçlu.

Bu eğilimi anlamak için, Tony Blair'in 18 yıllık muhafazakâr parti büyüsunün dağılması sonrası, 1997'de seçimi nasıl kazandığını anlamak gerek.

Tony Blair, Gordon Brown ve Yeni İşçi Partisi (1997-2010)

Margaret Thatcher 1979'da Muhafazakâr Parti'nin adayı olarak girdiği seçim sonucunda başbakan seçildi ve İngiltere'de neoliberal ekonominin yürürlüğe konulması işini üstlendi. Politikaları sendikaları zayıflatma, piyasalar üzerindeki kontrollerin gevşetme, bütçede açığa sebep olan harcamaları kısma, vergileri düşürme ve endüstrileri gelişmekte olan ülkelere taşıma üzerine kuruluydu. 1992'de

yapılan seçimde Thatcher'ın yerini aynı partiden seçilen John Major aldı.

Bu arada Tony Blair, 1994 liderlik seçimlerinde İşçi Partisi'nin lideri seçildi. Seçim sürecinde Blair, partiyi emek ve sendika sorunlarına yoğunlaşmayacak, bunun yerine modernleştirilmiş yeni bir parti hâline getireceğine dair söz verdi. Partide yaptığı en önemli politika değişikliği ise İşçi Partisi programının dördüncü maddesini -sosyalizmin önemli bir ayağı olan üretim araçlarını kamulaştırma taahhüdünü- programdan çıkartmaktı.

Blair, sonrasında (Hintlilerde görülen ve işçi kooperatiflerini talep eden üçüncü yol önerisiyle karıştırılmaması gereken) üçüncü yol öğretisini benimsedi. Bu öğreti, esasen Thatcher'ın kadar sert olmayan bir merkez sağcı ekonomiyle sosyal adalet fikrine gevşek bağlarla bağlı olan merkez sol politikaları birleştirmeyi öngörüyordu. Başka bir deyişle, söz konusu öğreti, mal ve hizmetleri kamu sektörünün eline teslim etme konusunda herhangi bir taahhüdü içermiyordu, bunun yerine parti, daha fazla kâr amacı güden ve özel sektöre odaklanan bir siyasete yöneldi ve İşçi Partisi'nin eskiden beri savunduğu değerleri dışlayıp sağda konumlanmayı seçti. Burada amaç, şehirlerdeki finans elitleri arasında zemin kazanmaktı. Söz konusu desteği kazanmak amacıyla parti, o elitlere partinin finans düzleminde ihtiyatlı, o elitleri gözetken bir tutum içerisinde olduğunu kanıtlamaya çalıştı.

1997'de Yeni İşçi Partisi, 659 sandalyeli parlamentoda 418 sandalye kazanarak Muhafazakâr Parti'yi yendi. Margaret Thatcher 2002'de en büyük başarısının “Tony Blair ve Yeni İşçi Partisi” olduğunu [söyledi](#). Bu tespiti ek olarak, rakiplerini fikirlerini değiştirmeye zorladıklarından bahsetti. Bahsi geçen seçimde İşçi Partisi zaferi hem işçi sınıfı kitlelerini muhafaza ettiği hem de profesyonel yönetici sınıfı etkilediği için zafere ulaşmıştı. Parti söz konusu yönetici sınıfın toplam oyunun yüzde 39'unu aldı.

Bir yandan İngiliz yurtseverliğine destek sunan Blair, ulusal asgari ücreti de uygulamaya soktu, eğitime yönelik reel yatırımı artırdı ve halka sunulan sosyal yardımları bir miktar artırdı. Ama bir yandan da Blair, on yıllık görev süresi boyunca işçi sınıfı kitlelerinin partiden soğumasına neden kimi adımlar da attı.

Örneğin Blair, İngiltere'ye göçü rekor sayılarla [artırdı](#). 1997'de iktidara gelmesi ardından İngiltere'ye gelen yıllık göçmen sayısı 48.000'i buldu. Blair 2007'de istifa ettiğinde, bu sayı yılda neredeyse altı kat artışla 273.000 göçmene yükseldi. İşletmeler başka ülkelere taşınmaya devam ettiği içi işverenler düşük maaşlı göçmen

işçilik kullanmayı sürdürdüler. Blair ayrıca Kosova Savaşı'na, sonra Afganistan Savaşı'na ve son olarak da yasadışı Irak Savaşı'na müdahale etti.

Dahası Blair, belirli yetkileri İskoç ve Gal meclislerine devredince İskoç Ulusal Parti'nin önü açıldı; parti, sonrasında İşçi Partisi'ne ait koltukları ele geçirdi.

İşçi Partisi işçi sınıfı seçmenlerini hafife almaya başladıkça, daha sosyal liberal, göç yanlısı ve neoliberal politikalara onay veren şehirlere daha fazla güvenmeye başladı.

2001'de Blair, Afganistan ve Irak savaşlarına katılmasından önce girdiği seçimde ikinci kez çoğunluğu elde etme imkânını altı koltukla kaybetti. 2005 yılında Blair üçüncü kez mecliste çoğunluğu elde etti ama bu süreçte 48 koltuğu kaybetti.

İşçi Partisi, Blair'in istifa ettiği 2007 yılında 355 koltuğa sahipti. Bu durum, Gordon Brown'ın lider ve başbakan olarak görevi devralmasına imkân sağladı.

Blair hükümetinde eskiden maliye bakanı olarak görev yapmış olan Brown, Yeni İşçi Partisi çatısı altında girdiği seçimde bankacıların oyuna talip olduğu için bankacılık sektörünün düzenlenmesi fikrine karşı [çıkmişti](#). Çeşitli işkollarında işletmeleri ülke dışına taşınması süreci devam etti. Bu aşamada Brown ülkedeki gençlerin [yarısını](#) üniversite mezunu yapma politikasına bağlı kaldı (Burada amaç elitlerin sayısını artırmaktı.) Maliye bakanı olarak Brown, İngiltere'nin, Avrupa Birliği'ne üye ülkelere neoliberal ekonomiyi dayatması için gerekli zemini teşkil eden Maastricht Antlaşması'na yönelik bağlılık düzeyini daha da yukarı çekti. Bu anlaşma uyarınca, sıkı enflasyon kontrolleri ve bütçe açıkları konusunda katı sınırlamalar tatbik edilecekti. Lâkin bu adımlar, hükümetin ekonomiye müdahale etme imkânlarını ortadan kaldırıyor; yeniden dağıtım sürecini, kamulaştırma pratiklerini, hatta teşvikleri kısıtlıyordu.

Sonra 2008 krizi yaşandı. Ekonomi tepetaklak oldu. Aşırı şişmiş olan profesyonel yönetici sınıfın iş bulma imkânları ortadan kalktı. 2010 seçimleri yaklaşırken Brown, seçim çalışması sırasında eskiden İşçi Partisi'ne oy veren bir kadına “bağnaz” deyince seçimden zaferle çıkma ihtimalini sıfırlamış oldu.

Seçim süresince oluşan hissiyat, esasen parti içerisinde profesyonel sınıf kitlesi ile işçi sınıfı kitlesi arasındaki yarılmanın bir karşılığı idi. Aradaki uçurum daha da derinleşti. İşçi sınıfı kitlesi salt kültür temelli görüşlere karşı tavrı aldı. Neticede liderliğini David Cameron'ın yaptığı Muhafazakâr Parti 306 koltuk kazandı ve

Liberal Demokratlarla koalisyon hükümeti kurdu. Böylece İşçi Partisi'nin 13 yıllık iktidarı son bulmuş oldu. 2001'den 2010 yılına gelindiğinde uzun yıllar hep İşçi Partisi'ne oy vermiş şehirlerde partinin oyu iyice düştü.

Ed Miliband ve Tek Ulusun İşçi Partisi (2010-2015)

2010'daki seçim yenilgisi ardından Gordon Brown istifa etti ve yeni liderlik seçimleri yapıldı. Ed Miliband kendi kardeşi David Miliband'a karşı yarıştı ve kazandı.

2011'den 2014'e kadar uzanan, seçimlerin yapılmadığı dönemde Miliband, [23 yıl](#) içinde Madenciler Bayramı'nda konuşan ilk İşçi Partisi lideri oldu. David Cameron'ın 2011'de (şimdi [yalanlara](#) dayandığını bildiğimiz gerekçelere dayanarak) Muammer Kaddafi'ye karşı yapılan askeri müdahale çağrısını destekledi. 2013 yılında İngiltere'nin AB üyeliği için referandum çağrısını [reddetti](#). Ancak 2011 durgunluğundan sonra -neoliberal korkunun ortasında- Miliband bütçe açıkları sorununu [çözemeyince](#) işler kötüye gitmeye başladı. Başlangıçta kimse, açığın "aşırı arttığı"dan veya Miliband'ın, açığı onlardan daha hızlı keseceğini iddia ederek Muhafazakârlara saldırıp saldırmayacağından emin değildi. Miliband, daha sonra daha fazla borçlanmayı destekleyerek Keynesçilik sahasına girme kararı verdi ancak 2015 seçim manifestosunda borç [almayacağını](#) söyledi.

Daha sonra 2014'te Avrupa seçimleri yapıldı. Miliband, eski ABD Başkanı Obama'nın kampanya yöneticisi David Axelrod'u göreve getirdi. Axelrod, o süreçte Miliband'ın "Tek Ulusun İşçi Partisi" adı yanında partinin kendisinden de uzaklaşan beyaz işçi sınıfı kitlesine cazip gelecek, ona hitap eden bir kampanya için herhangi bir vizyona sahip olmadığını [söyledi](#). İşçi Partisi Avrupa seçimlerini Nigel Farage'ın Avrupa Birliği'ne şüpheyile yaklaşan Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi'ne (UKIP) kaybetti.

Bu noktada İşçi Partisi, anketlerde Muhafazakârlarla hemen hemen aynı oya sahipti ama hâlen onun gerisindeydi, bu da mecliste kimsenin çoğunluğa sahip olmayacağını deliliydi.

Ardından Muhafazakârlar parlak bir taktikle ortaya çıktılar: İşçi Partisi'nin azınlık hükümeti kurma ihtimali karşısında Muhafazakârlar da oyları giderek artan İskoç Ulusal Partisi (SNP) ile koalisyon kurma fikrini gündeme getirdiler. SNP, 2011 İskoçya parlamento seçimlerinde hâkim güç olan Liberal Demokratların itibarının, partinin Muhafazakârlarla kurduğu ilişkiler yüzünden lekelenmiş durumda olması

ve İskoç İşçi Partisi'nin seçmenlere heyecan vermemesi sebebiyle 2011 seçiminde çoğunluğu [elde](#) etti. SNP bağımsızlık referandumuna desteğini de açıkladı. 2014 bağımsızlık referandumunda İskoçların sadece %44,7'si "Evet" kullandığı için SNP [başarısız](#) olsa da sonuçta partinin mevcut lideri Nicola Sturgeon'un yıldızı parladı ayrıca partinin üye sayısı 23.000'den 92.000'e [çıkı](#)ttı.

İşçi Partisi içerisinde etkin olan gruplar, Miliband'ın SNP ile hükümet kurmama konusundaki sözüne inanmadı, partinin işçi kitlesi başkanlığını Nigel Farage'ın yaptığı UKIP'ye geçti; SNP de İskoçya'da ele geçirdiği kaleleri bir daha kimseye vermedi.

Gordon Brown ekonomiyi o kadar kötü yönetmişti ki böylesine berbat bir geçmişin tüm acı hatırası onun bir daha başa geçme ihtimalini ortadan kaldırdı, yürüttüğü kampanya kitleleri harekete geçirmekten uzaktı; doğal olarak Miliband o kaçınılmaz felâketle yüzleşti.

2015 seçiminde İşçi Partisi elindeki 26 koltuğu kaybetti, koltuk sayısı 232'ye düştü. Liberal Demokratlarsa meclisten tümüyle silindi. SNP İskoçya dışında 56 koltuk kazandı. Muhafazakârlarsa 330 koltukla çoğunluk partisi olmanın eşiğine geldi.

2015 seçiminde İşçi Partisi'nin İskoç seçmenleri SNP'ye geçti. Ayrıca eskiden beri İşçi Partisi'ne oy vermiş olan bölgelerde UKIP ciddi bir zemin kazanmaya başladı. İşçi Partisi sadece Londra'daki oylarını artırdı, meclise 73 vekil veren Londra'da parti elindeki 39 koltuğu 45'e çıkarttı.

-devam edecek-

Alexei Arora
7 Mayıs 2021
[Kaynak](#)